Kúria webhelyen lett közzétéve (https://kuria-birosag.hu)

1708/2007. számú gazdasági elvi határozat

1708

A megszűnt betéti társaság beltagja a társaság tartozásának megfizetése iránt ellene indított perben nem számíthatja be a társaság követelését a társaságnak a belföldön végrehajtható külföldi választottbírósági határozattal megítélt tartozásába (1997. évi CXLIV. tv.* 90. §, Ptk. 296. §, Vht. 15. §, 1962. évi 25. tvr.-tel kihirdetett New York-i Egyezmény).

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint az NY. Bt. beltagjaként a felperes 1992. május 31-étől annak végelszámolással történt megszüntetéséig - 2004. július 8-áig - annak szervezeti képviseletét is ellátta. A Bt. 2003. szeptember 30-án szállítási szerződést kötött a felperessel 18 tonna szilvapép szállítására 1050 euró/t vételárért. A Bt. a leszállított áru vételárából 7367,43 eurót nem fizetett ki. A felperes a vételár iránti igényét a szerződésnek megfelelően a Bt.-vel szemben az I.-i Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Kereskedelmi Döntőbíróság előtt érvényesítette. A döntőbíróság határozatában kötelezte a Bt.-t 7367,43 euró árkülönbözet, valamint 23 987 583 Lei perköltség megfizetésére. A megyei bíróság a 2004. augusztus 25. napján kelt végzésével a fenti döntőbírósági határozatot végrehajtási tanúsítvánnyal látta el, majd a hitelező végrehajtás elrendelése iránti kérelme alapján indult eljárásban az adós végelszámolás útján történő megszűnése miatt a 2004. október 27-én jogerőre emelkedett végzésével az eljárás félbeszakadását és az előző végzés hatálytalanságát állapította meg.

A felperes a módosított keresetében az alperest mint az adós Bt. beltagját 1 848 267 Ft - avagy 7367,43 euró - ennek 2003. október 8-ától a kifizetés napjáig járó évi 9%-os kamata; továbbá 159 917 Ft és ennek 2004. május 10-étől a kifizetés napjáig járó évi 9% kamata, valamint a jelen per költségeinek megfizetésére kérte kötelezni. A keresetét az 1997. évi CXLIV. törvény (Gt.) 90. §-ára alapította. Előadta, hogy az adós Bt. beltagja - az alperes - köteles a döntőbíróság határozatában a felperes javára a Bt.-vel szemben megítélt követelést megtéríteni, mivel a Bt.-vel szemben - annak időközben történt megszűnése miatt - a követelés nem volt végrehajtható.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a jogerős döntőbírósági ítéletben írt szállítási szerződésből eredő 7367,43 euró vételár fizetési kötelezettségét a Bt. elmulasztotta. Védekezésül azt adta elő, hogy a felperes és a Bt. között a perbe hozott szerződésen kívül egy meggy szállítására vonatkozó szerződés is létrejött, amelyből a betéti társaságnak a felperessel szemben a ki nem egyenlített vételárral azonos összegű követelése keletkezett, amelyet a betéti társaság elleni perben annak képviselőjeként megkísérelt ugyan érvényesíteni, e kérdésben azonban a döntőbíróság az igényét nem vette figyelembe. Állítása szerint nincs annak jogi akadálya, hogy a beszámítás iránti igényét a jelen perben érvényesítse.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest a per főtárgya tekintetében a kereset szerint marasztalta, a késedelmi kamat kezdő időpontját későbbi időpontban állapította meg és kötelezte 224 992 Ft perköltség megfizetésére. Kifejtette, hogy mivel a külföldi döntőbíróság

határozatát a megyei bíróság végrehajtási tanúsítvánnyal látta el, tényként kell megállapítani, hogy a követelés fennáll. Az elsőfokú bíróságnak a Pp. 3. §-a alapján csak azt kellett vizsgálni, hogy az alperes köteles-e helytállni a Bt.-vel szemben jogerősen megítélt tartozásért. A Gt. 101. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó, a Gt. 90. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint az alperes helytállási kötelezettsége fennáll.

A megyei bíróság az alperes fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megállapította, hogy a döntőbíróság határozata - az esetleges eljárási szabálysértések ellenére is - a jelen perben érdemben nem vizsgálható felül, az abban foglaltak érdemben nem vitathatóak. A betéti társaság beltagja a követelésért mint mögöttes felelős a Gt. hivatkozott rendelkezése szerint korlátlan felelősséggel tartozik. Mivel azonban az alperes nem tekinthető a Bt. általános jogutódjának, a megszűnt társaság követeléseinek beszámítására nem jogosult.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben mindkét fokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte. Előadta, hogy a felperessel a betéti társaság a közöttük folyamatban lévő perben a beszámítási igényét közölte (A/10) a felperes a beszámítás tényét maga sem vitatta, csak a beszámíthatóságot sérelmezte. A döntőbíróság az általa benyújtott iratokat nem vette figyelembe, mert azokat nem az eljárás nyelvén nyújtotta be. A döntés jogellenes volt, azt azonban az elsőfokú bíróság az ítélete meghozatalakor elfogadta, holott azt érdemi vizsgálat nélkül figyelembe venni nem lehetett volna.

Hivatkozott továbbá arra, hogy a jelen perben előterjesztett beszámítási kifogását is jogsértéssel utasították el a bíróságok. A társaság megszűnése után a volt beltag a korábban a céget megillető jogokat és kötelezettségeket ugyanis jogosult érvényesíteni. A mögöttes felelős volt beltagot védekezésként mindazok a jogok megilletik - közöttük a beszámítás joga is - amivel maga a társaság rendelkezett. Az elsőfokú bíróság ezért a beszámítási kifogással kapcsolatosan előterjesztett bizonyítási indítványának jogsértően nem adott helyt. E kérdésben a másodfokú bíróság ítélete is sérti a Legfelsőbb Bíróság 1/2007. PJE számú jogegységi határozatában foglaltakat, amelyet analóg alkalmazni kellett volna a jelen perben is. Előadása szerint egyébként a Bt.-nek a meggy-szállítási szerződésből eredő követelése a jelen perben beszámításra alkalmas volt.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Alaptalanul sérelmezte az alperes, hogy az eljárt bíróságok érdemi vizsgálat nélkül vették figyelembe a külföldi döntőbíróság határozatát. Az 1962. évi 25. tvr-tel kihirdetett New York-ban 1958. június 10-én megkötött New York-i Egyezmény III. cikke értelmében a választottbírósági határozatokat valamennyi Szerződő Állam kötelezőnek ismeri el és a IV. cikkben szabályozott feltételekkel ama terület eljárási szabályai szerint hajtja végre, amelyen a választottbírósági határozat elismerését és végrehajtását kérik. Az V. cikk szabályozza, hogy az elismerés és a végrehajtás mely esetekben tagadható meg. A bírósági végrehajtásról szóló, többszörösen módosított 1994. évi LIII. törvény 205. §-a értelmében a külföldi bíróság és a külföldi választottbíróság határozatát törvény, nemzetközi egyezmény vagy viszonosság alapján lehet végrehajtani. A 206. § szerint a külföldi bíróság határozata akkor hajtható végre, ha a határozat - jellegénél fogva - megfelel a Vht. 15. §-ában írt rendelkezéseknek. A törvény □jellegénél fogva□ kifejezése alaki megfelelőséget feltételez a Vht. 15. §-ának a), b) és c) pontja ugyanis alaki feltételeket tartalmaznak. Ha a külföldi határozat a már ismertetett jogszabályhelyek szerint végrehajtható, úgy a bíróság a külföldi határozatra a Vht. 208. §-a szerint ún. végrehajtási

tanúsítványt vezet. E tanúsítványban azt tanúsítja, hogy a határozat a magyar jog szerint a belföldi bíróság (választottbíróság) határozatával azonos módon végrehajtható. A Vht. 210. §-a szerint a külföldi határozat végrehajtása során a külön törvényben és nemzetközi egyezményekben foglalt rendelkezéseket is alkalmazni kell, továbbá a viszonosságon alapuló joggyakorlatot is figyelembe kell venni. A fenti rendelkezések értelmében - tekintve, hogy a külföldi döntőbíróság határozatát a megyei bíróság a Vht. ismertetett rendelkezései szerint tanúsítvánnyal látta el, nem vitatható, hogy a betéti társaság keresetbe vett tartozása fennáll. Az alperes által hivatkozott eljárási szabálysértéseknek, mivel azok nem esnek az Egyezmény V. cikke alá, nincsen jelentősége a határozat kötelező elismerése szempontjából.

Ezt követően az eljáró bíróságnak abban a kérdésben kellett csupán állást foglalnia, hogy az alperes köteles-e helytállni az adós - időközben végelszámolás folytán megszüntetett - betéti társaságnak a választottbírósági határozatban megállapított tartozásáért. Az időközben hatályon kívül helyezett, de a jelen perben még irányadó 1997. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 90. §-ának (1) bekezdése értelmében a társaság kötelezettségeiért elsősorban a társaság felel a vagyonával. Amennyiben a társasági vagyon a követelést nem fedezi, a társaság kötelezettségeiért a tagok saját vagyonukkal korlátlanul és egyetemlegesen felelnek. A perben nem volt vitás, hogy a végelszámolással megszűnt betéti társaság vagyonából a perbeli követelés nem volt kielégíthető, ezért a Gt. 90. §-ának (1) bekezdése szerint az alperes helytállási kötelezettsége fennáll. Az alperes azzal védekezett, hogy a perbe hozott követelést a betéti társaság már korábban beszámította, - és mert a társaság megszűnése után a volt beltag a korábban a céget megillető jogokat és kötelezettségeket megszerezte, jogosult azt beszámítási kifogás útján is érvényesíteni. E körben hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság 1/2007. PJE számú jogegységi határozatára, amelynek analóg alkalmazása szerint a betéti társaság volt beltagja mint mögöttes felelős érvényesítheti mindazokat a kifogásokat, amelyeket a kötelezett is felhozhatott a jogosulttal szemben.

Beszámításra, amely anyagi jogi jognyilatkozat a betéti társaság vagy annak jogutóda jogosult a Ptk. 296. §-a szerint. A beszámításra sor kerülhet bírósági eljáráson kívül is. A jelen eljárásban az alperes, ha választottbírósági határozat nem született volna, valóban bizonyíthatná azt, hogy a betéti társaság a követelését a tartozásába már korábban beszámította, és mivel a beszámítás erejéig a kötelezettségek megszűnnek a betéti társaságnak nincsen olyan tartozása, amelyért helyt kellene állnia. A beszámítás jogszerűségét és a követelés megszűnését azonban a választottbíróság nem vette figyelembe. A választottbírósági ítélethez fűződő jogerőt a betéti társaság sem vitathatná. Végrehajtható határozattal megállapított követelésbe a Ptk. 297. § (4) bekezdése alapján csak ugyanilyen vagy közokiratba foglalt ellenkövetelést tudna beszámítani.

Az alperes által hivatkozott, a Legfelsőbb Bíróság 1/2007. PJE számú jogegységi határozatában a követelésnek a mellékkötelezettekkel szembeni elévülése tárgyában foglalt állást, ezen belül is a kezesnek a jogosulttal szembeni tartozása elévüléséről. A Ptk. 273. §-ának (1) bekezdése pontosan meghatározza a kezesi kötelem tartamát, nevezetesen, hogy a kezes kötelezettsége ahhoz a kötelezettséghez igazodik, amelyért kezességet vállalt; érvényesítheti azokat a kifogásokat, amelyeket a kötelezett érvényesíthetett a jogosulttal szemben. Az alperes helytállási kötelezettsége azonban nem a Ptk.-n, hanem a gazdasági társaságokról szóló, már hivatkozott 1997. évi CXLIV. törvény 90. §-án alapul. A hivatkozott jogszabályhely nem ad törvényes lehetőséget a mögöttes felelős tagnak arra, hogy amennyiben vele szemben a jogosult a társasággal szemben fennálló követeléseit érvényesíti, mögöttes felelősként a társaság követelését a vele szemben igényt támasztó féllel szemben saját jogán beszámíthassa. Az alperes a betéti társaságnak nem általános jogutódja, speciális jogutódként a társaságnak a hitelezővel (felperes) szemben fennálló követelését csak akkor számíthatta volna be, ha ezt a követelést a társaság korábban reá engedményezi. Ilyen engedményezési szerződés azonban a peradatok szerint a betéti társaság és annak volt beltagja - az alperes - között nem jött létre, ezért helytállóan foglalt állást a másodfokú bíróság abban a kérdésben, hogy a betéti társaság esetleges követelését az alperes nem volt jogosult beszámítani a felperes perbeli követelésébe.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a megyei bíróság ítéletét a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

(Legf. Bír. Gfv. IX. 30.269/2007.)